

# LABO

magasinet



nr. 1 • 2022



## Vårssystemer



LABO

8 GATER I LARVIK

16 BLIKKENSLAGER

42 SKOLEHAGEN



ESPERIN OESSEN

## Super WiFi-dekning i hele borettslaget

Med bredbånd og Alltid WiFi fra Telenor har du super dekning uansett hvor du er i hjemmet ditt. Hos oss får du eksperthjelp uten ekstra kostnad og fornøydhetgaranti. Les mer på [telenor.no/wifi-utstyr](https://telenor.no/wifi-utstyr)

telenor

leder

# DEN EVINNELIGE BEKYMRRINGSFULLE FREMTIDEN

Vi gikk inn i 2022 med en pandemi som ikke var over. De siste par årene har vært svært krevende for oss alle. Og enkelte har hatt det verre enn andre. Bedrifter har måttet permittere og stenge, mange av dem sliter for å overleve. Pandemien har forårsaket høyt sykefravær, som igjen rammer produksjon av varer og tjenester. Men nå har vi et berettiget håp om at samfunnet er på god vei tilbake til normalen. Men tiden vi har i vente er på langt nær fri for utfordringer.



Foto: Line Lohott

Vi har et boligmarked som nærmest har vært i fyr og flamme i koronaens tid. Boligprisene har steget med nærmere 10 % i 2021. I Larvik steg boligprisene med 13,1 % det siste året, den tredje største prisveksten i landet. Dette skyldes i hovedsak en stor befolkningsvekst, hvilket jo er gledelig. Pandemien har skapt større fleksibilitet i arbeidsmarkedet gjennom digitalisering og hjemmekontorløsninger. Mange har da valgt å flytte ut av byen, men til steder med en ikke altfor stor geografisk avstand til Oslo. En forholdsvis svak boligprisvekst i mange sentrale bydeler i Oslo i 2021 forsterker denne antakelsen.

En så stor vekst i boligprisene som vi har opplevd i 2021 (og tidligere) vil neppe være i uoverskuelig fremtid. Ikke er den sunn heller. Eierlinjen i norsk boligpolitikk er viktig, og en høy prisvekst truer denne. Vi risikerer at

flere unge står igjen på perrongen og ikke greier å etablere seg på boligmarkedet. Og det ligger noen rentehevinger som venter på oss det nærmeste året. Og renteøkningen og en høy prisstigning generelt det siste året har medført at reallønnsveksten i 2021 ble negativ. Dette vil påvirke vårens lønnsoppgjør.

Rentehevinger, høy prisstigning – ikke minst ekstreme strømpriser (som i og for seg er verdt en helt egen leder) – med negativ reallønnsvekst siste år, og press i arbeidsmarkedet (mange østeuropeere har reist hjem), tyder på at vi står foran et krevende lønnsoppgjør med høye lønnskrav. Men renteøkninger er inflasjon og store reallønnsøkninger er prisdrivende. Vi tåler fint et litt høyere rentenivå enn i dag, vi skal ikke glemme at rentene har vært historisk kriselave under pandemien. Men vi trenger en fortsatt lav rente, det stimulerer dyktige folk og bedrifter

til å våge, låne penger og satse, og dermed holde hjulene i gang.

Den største utfordringen på lengre sikt for hjulene som skal rulle, er verken rentenivå eller lønnsoppgjør. Utfordringen er av demografisk karakter; en aldrende og krympende befolkning i utviklede land. Levealderen øker, og fødselsraten faller. Årsaken til de forholdsvis lave boligprisene vi har hatt i Larvik frem til nå, er nettopp at vi ikke har hatt noen stor befolkningsvekst. Og krympende markeder er et elendig utgangspunkt for vekst, men sannsynligvis bra for klimautfordringene. Men det er annen historie.

Men heldigvis er situasjonen lys i Larvik i disse tider. Med sterk vekst i både befolkning og etterspørsel etter boliger. LABO bygger nå boliger i Sjøparken og på Torstvet. Og om noen måneder er det klart for salgsstart på gamle Nanset Skole. Det kan du lese mer om i dette LABO-magasinet. Vi gleder oss!

Asle Granerud  
Adm.dir.

## innhold

NovaSolo .....	s. 5
<b>Ny serie: Gater i Larvik - Prinsegata</b>	
Prinsegata - en gate for sultne sjeler .....	s. 8
Prinsegata - kun naturlig avgang .....	s. 12
En ny tid for Prinsegata .....	s. 14
Blikkenslager uten høydeskrekke .....	s. 16
<b>Ny serie: Espens grønne hjørne</b> .....	s. 18
Tema: Strøm .....	s. 22
Skolehagen boligprosjekt .....	s. 24
Medlemsbevis .....	s. 26
Tankedryss .....	s. 28
LABO-fondet .....	s. 29
Jus: Overføring av medlemskap .....	s. 30
Mat: Steambuns .....	s. 32
Moroside .....	s. 34
Medlemsfordeler .....	s. 38



8



18



24



26

NovaSolo



# GODTEBUTIKK

## FOR INTERIØRINTERESSERTE

TEKST OG FOTO: Myriam H. Bjerkli

For en interiørinteressert journalist er en tur på NovaSolo omtrent som å slippe en femåring inn i en godtebutikk. Ikke bare er det mye som frister, men det er også fristelser man ikke finner alle andre plasser ...

NovaSolo har en historie tilbake til 1979. Den gangen het det SinClair og lå i Prinsegata, startet av Maureen og Ronald Christoffersen. Varene kjøpte ekteparet den gangen fra hjemlandet Skottland. Etter noen år flyttet de butikken til Bøkestredet, og 25 år senere - i 2009 - flyttet de fra sentrum til

Hegdralingen 11. Nå med varer fra hele verden, med hovedvekt på distribusjon til andre møbelbutikker og nettsalg direkte til kunder via egen nettbutikk, Facebook og Finn.no

I mai 2020 solgte de livsverket, og i dag er det daglig leder Trygve

Haatuft som styrer butikken. – Planen er å beholde suksesskriteriene fra tidligere, men samtidig sette vårt eget preg på vareutvalget og butikken, forteller Trygve. – Her skal det alltid være mange produkter kundene ikke finner andre steder. Han smiler. – Vi har kunder som bor langt unna,



som reiser hit for å handle. De tar det nesten som en sight-seeing, siden de vet at vi har et spennende vareutvalg.

Nå har de også inngått avtale med LABO, slik at LABO-medlemmer får bonus og rabatt. (Se egen faktaboks.)

NovaSolo er spesielt store på både sofaer og spisestuer, og det velfylte og stilfulle utstillingslokalet er delt opp i en rekke forskjellige stuemiljøer slik at møblene kommer til sin rett. I tillegg har de blant annet kunstige blomster og vaser, eksotiske figurer og lysestaker, skap, hyller og skrivebord, bilder og speil, puffer, skjenker og kommoder. I det hele tatt alt man trenger for å gjøre et hus til et hjem.

– Vi tenker helhetlig konsept, så her kan kunden få ideer til å møblere hele huset. Hvis kunden ønsker det, reiser vi også gjerne på hjemmebesøk og kommer med forslag, forteller markedsansvarlig Inge Barikmo.

”

– Vi tenker helhetlig konsept, så her kan kunden få ideer til å møblere hele huset. Hvis kunden ønsker det, reiser vi også gjerne på hjemmebesøk og kommer med forslag.

De har spesialisert seg på smarte løsninger, compact living, som for eksempel konsollbordet som med enkle grep kan bygges ut til et tre meters langt spisebord.

Ypperlig for de som ikke har plass til en stor spisestue, men som likevel vil ha mulighet til å ha mange gjester en gang iblant.

Coronatiden har vært en utfordring for NovaSolo, som i de fleste andre bransjer. Produksjonstiden er lenger enn vanlig, det er vanskelig å få tak i ledige containere, frakt-tiden er forlenget.

– Jeg har drevet med import i 25 år, men jeg har aldri vært med på at det har vært problemer med å få tak i ledige containere, sukker Trygve. – Alle varene vi selger er importerte, noe fra Østen, mye fra andre europeiske land, men innkjøpsmessene vi pleier å besøke har selvfølgelig også vært stengt. Likevel har de varer for over 20 millioner på det 5000 kvadratmeter store lageret.

– Når kundene først har bestemt

seg, så vil de selvfølgelig gjerne ha varene i går, sier Inge og smiler. – Derfor har vi det meste på lager, slik at kundene kan få med seg møbler uten ventetid.

Nå ser de fram til å kunne tilby LABO-medlemmer unike kampanjer og rabatter.

– LABO har en stor medlemsmasse og vi har en rekke unike produkter de ikke finner andre steder. Dette tror vi blir et vinn – vinn – samarbeid, sier de og smiler. – For LABO og oss, men aller mest for medlemmer!

## Medlemstilbud

### NY MEDLEMSFORDEL!

20% rabatt og 5% bonus.

Gjelder butikken i Hegdalringen 11.

Du finner butikken enklest ved å kjøre inn Rauanveien og ta av til Hegdalringen. Følger du veien nedover finner du butikken på venstre side rett ved veien.



2%  
medlems-  
bonus

Frank Sundermeier, salgssjef Polar Kraft

## Vi lanserer nå Medlemsstrøm Fastpris

Vi opplever nå at flere og flere søker etter gode fastprisavtaler fordi prisene på spotpris har vært høy over tid. Til deg som medlem av LABO leter vi nå etter en eksklusiv fastprisavtale som kan gi deg som medlem forutsigbarhet de neste 2-5 årene.

Noe for deg?

Ønsker du å motta dette fastpristilbudet eksklusivt, send oss ditt navn og mobilnr til ...

[medlemsstrom@polarkraft.no](mailto:medlemsstrom@polarkraft.no)

Lengden på avtalen og når vi konkret kan sende deg dette, avhenger av når prisene er lave nok til at det kan være smart å binde seg.

 POLAR kraft

polarkraft.no

Ring 987 02 006 eller gå inn på [polarkraft.no/medlemsstrom](http://polarkraft.no/medlemsstrom) for å bestille!

# Prinsegata



## PRINSEGATA – EN GATE FOR SULTNE SJELER

Når man rusler fra torvet og nedover Prinsegata, legger man fort merke til en ting: I denne gaten trenger man ikke å sulte! Fra torvet og ned kan man blant annet nyte indisk, kinesisk, amerikainspirert, syrisk, italiensk, tyrkisk og selvfølgelig norsk mat.

TEKST OG FOTO: Myriam H. Bjerkli



Allerede fra 1664 vokste Prinsens gate – som den het den gangen – fram, men den gangen som ei bakgate til Storgata. På begynnelsen av 1800-tallet gikk den derfor på folkemunnet under navnet «Baggaden.»

### LITT HISTORIKK

Det mest kjente bygget i den 340 meter lange gata er antagelig «Domusbygget», som nå er en del av Prinsekvarartalet. Grunnen ble kjøpt av Samvirkelaget ca. 1956 og Domusbygget ble åpnet den 12. mars i 1970. Bygget hadde

den gangen – som nå - kundeparkering på taket. I tillegg hadde det Larviks aller første rulletrapp, noe som var en stor attraksjon den gangen. Varehuset stengte i 1986 og senere har det vært mange forskjellige forretninger i bygget. Nylig åpnet elektronikkbutikken Elon utsalg der.

I tillegg er nok bygget LABO holder til i, kjent for de fleste LABOmedlemmer. Det ble oppført i 1926, og huset tidligere Tjølling sparebank. Litt lenger ned finner man også det nysolgte Høyres hus, der blant annet Larvik Morgenavis holdt til.

Husene der frisør Bjørn Pettersen, Unneberggården, Møllergården og Smedsrudgården - der blant annet vinmonopolet holdt til - er alle revet i dag, mens den tidligere politistasjonen er blitt omgjort til boliger.

Enda litt lenger ned finner man også Prinsegata 25, som var forfatteren Ingvar Ambjørnsens barndomshjem på 60 og 70-tallet.

EN GATE FULL AV SPISESTEDER  
I dag er gata Larviks restaurantgate, med 8 – 9 restauranter

## Alt innen bygg- og taksttjenester

TH.J Byggmester & Takstingeniør



**THOR JOHANSEN AS**

Telefon: 33115281 | [www.byggmester-tj.no](http://www.byggmester-tj.no)

NY SERIE:

GATER I LARVIK

# Prinsegata



liggende på rekke og rad fra Torvet og ned til Thaulowsvingen. Den mest kjente restauranten er antagelig China City, som var Larviks første kinarestaurant da den ble etablert i 1988. Sju dager i uka serverer daglig leder Lin Ping Xia og resten av de ansatte, mat fra det kinesiske kjøkken tilpasset norske ganer. Det er noe mange larviksfolk har vist å sette pris på. I 2019 serverte de mat for rundt 18 millioner kroner.

– Vi valgte Prinsegata fordi vi følte at det var den mest sentrale gaten den gangen vi kom hit, forteller Lin. Hun ser ut av de store vinduene der gata ligger øde, det er ingen som er ute og går i snøværet. Kun en og annen bil kjører sakte forbi. – Jeg synes faktisk det var mer ferdsl i gata i 1988, spesielt på kveldstid. Hun smiler. – Når Grandkvartalet åpner, håper jeg det blir mer liv i hele området her.

De første årene holdt China City til i Prinsegata 20, men i 2013 flyttet de til større og ny-oppussede lokaler i Prinsegata 13, der Studio Nille tidligere holdt til. – Å flytte over gata har vært veldig positivt, sier Lin. – Lokalet

er mye større enn det vi hadde i nummer 20. Vi har vanligvis godt besøk, både av folk som kommer og spiser her og folk som henter take away. Hun smiler. – Og mange av de som bor i Prinsegata er faste stamgjester.

På motsatt side av gaten, finner vi en helt fersk nykommer, restauranten Krunchy, som er eid av Mohammad Hadavi. Da journalisten kom uvarslet på døren den aller første dagen i februar var det koronastengt, men heldigvis satt det en serviceinnstilt mann på innsiden og ventet på en varelevering. Usama Abu-Shala kom ilende, låste opp og tilbød den snødekkede journalisten rykende, varm kaffe.

– Vi regner med å åpne senest neste uke, forteller han. – Jeg gleder meg!

Da Usama kom til Norge fra Syria for cirka seks år siden, havnet han først på Meløy i Nord Norge. Et lite sted med 900 innbyggere. – Fra millionbyen Aleppo til Meløy, det var litt av en overgang, innrømmer han, – men folkene nordpå var veldig hyggelige. Det er

”

– Vi skal ha åpent fra rundt 13.00 til 21.00 hver dag, og vi kommer til å servere både syrisk og norsk mat.

de som har lært meg å lage norsk mat, så nå er jeg minst like god til å lage norsk mat som syrisk.

I Nord Norge jobbet han både på flere restauranter og på storkjøkenet på sykehjemmet. Han trives over grytene, og da han fikk tilbud om jobb på Krunchy, flyttet han til Larvik. Det er fem, seks måneder siden, rett før Norge på ny stengte ned.

Han sukker. – Koronaen gjort det vanskelig. Både restauranten og det meste annet har vært stengt. Det er ikke lett å bli kjent med folk da, så jeg har stort sett sittet alene hjemme i leiligheten det siste halvåret.

Nå som de fleste restriksjonene er i ferd med å fjernes, håper han på bedre tider.

– Vi skal ha åpent fra rundt 13.00 til 21.00 hver dag, og vi kommer til å servere både syrisk og norsk mat, forteller han. – Jeg holder på å sette opp menyen nå.

Han smiler. –Jeg vet det er mange spisesteder i gata her fra før, men jeg lager god mat så jeg er sikker på at det er plass til oss også.



FORTSATT  
LEDIGE  
LEILIGHETER  
I TRINN 1

DenjaHage  
LARVIK



## NÅ KOMMER BYGGETRINN 2

MED 16 NYE 3, OG 4-ROMS LEILIGHETER PÅ HOVLAND.  
ALLE FÅR PRIVAT BALKONG ELLER HAGE.

Der tidligere Denja Fabrikker lå, bygges det nå et spennende boligprosjekt med store felles grøntarealer. Leilighetene i første etasje får også sin egen hageflekk. For dem som ønsker innglassede balkonger er dette også mulig. Det blir boliger med lyse og luftige rom og gode planløsninger – alt er helt nytt og moderne. Prosjektet får tiltalende arkitektur, smarte løsninger og god parkeringsdekning. Flytt inn og nyt – og glem å tenke på snømaking, gressklipping og vedlikehold.

[www.denjahage.no](http://www.denjahage.no)

Kontakt megler for nærmere informasjon og for å skrive deg på interessentlisten for neste trinn.

aktiv.

LABO

SALG VED: Aleksander Berg E:aleksander.berg@aktiv.no, M: 975 92 250  
Ruth Iren Jacobsen E: ruth.iren.jacobsen@aktiv.no, M: 992 57 756

# Prinsegata



## KUN NATURLIG AVGANG

TEKST OG FOTO: Myriam H. Bjerkli

Til tross for usikkerhet i forbindelse med jernbanen, i Prinsekvartalet og Prinsegata 17 trives beboerne så godt, at det stort sett bare er naturlig avgang. Gjennomsnittsalderen er 70 +, men det gjør slett ikke trivselen dårligere.

– I Prinsekvartalet har vi jobbet aktivt for å gjøre det trygt og godt for eldre å bo, forteller Jos Baay, og smiler. – Vi har 69 leiligheter i borettslaget vårt pluss diverse nærings virksomheter.

Maisen Sneltvedt flyttet fra Skien til Torstrand i 2010, men hun og mannen ville helst bo i sentrum. Og i 2014 var de heldige og fant en leilighet i Prinsegata 17 – midt i smørøyet. Grunnen til at de flyttet fra Skien var at de ønsket å komme nærmere resten av verden, men da tenkte de dessverre verken på Prinsegata eller Larvik. Det var flyplassen på Torp som fristet.

– Det har ikke blitt mye reising de siste to koronaårene, forteller hun, – men jeg har likevel ikke angret et sekund på at jeg flyttet hit. Jeg har en mann som sliter med å gå, men bygget har heis og vi får tak i alt vi trenger i umiddelbar nærhet.

Jos kom flyttende fra Nederland til Norge i 1981, og bosatte seg i Prinsekvartalet i 1994. Der trives han godt, selv om han ønsker seg mer liv i sentrum og irriterer seg over høyden på Grandkvartalet. – Jeg drømmer om boder og marked på torget, skøytebane om vinteren og at resten av de tomme butikklokalerne i gata her blir fylt opp, sier han. – Kanskje det blir bedre når Grandkvartalet er ferdig, funderer Maisen, – flere folk burde jo skape mer liv?

Usikkerheten rundt jernbaneutbyggingen og forsinkelsen av Grandkvartalet, har gjort at Prinsegata i mange år sto på stedet hvil, samtidig som resten av sentrum fikk stadig flere tomme butikklokaler. Nå virker det som om utviklingen er i ferd med å snu, noe de begge er glade for.

– I Prinsegata har vi fått Elon, den polske matbutikken EKO og en tyrkisk lampebutikk pluss to brukthandlere. I sentrum har vi fått blomsterbutikk og fransk



Jeg stikker hver helg opp på det franske bakeriet og kjøper ferske bakevarer til frokost, og det er ikke alle byer som har gangavstand til badeplasser i både ferskvann og saltvann»

Maisen Sneltvedt

bakeri, sier Maisen fornøyd. – Og det nye biblioteket er kjempefint! Hun ler. – Jeg vet de sier det er midlertidig, men jeg håper det blir liggende der lenge.

– Dessuten er det et trygt sted å bo, legger Jos til. – Trenger vi ambulanse eller politi, tar det bare noen små minutter før de er på plass. – Det er særlig viktig for oss som er godt voksne.

– Det er i det hele tatt et godt miljø her, er begge enige om. – Og bare noen skritt til det meste. Vi bor nær både skog og sjø, Bøke-

skogen, Tollerodden, indre havn ... Og har vi lyst på kinamat, så er det bare en heistur ned til China City, stamrestauranten vår.

Fem år etter at Maisen flyttet til Larvik flyttet også tvillingsøsteren og mannen til et hus i Byskogen. – De stortrives også i Larvik, forteller Maisen fornøyd. – De synes folk er ekstra hyggelige og imøtekommende her. Hun ler på ny. – Og det er jo helt sant! Smiler du, så får du alltid et smil tilbake!

NY SERIE:

GATER I LARVIK

# Prinsegata



## EN NY TID FOR PRINSEGATA

Utskjelt eller elsket, alt ettersom hvem du spør. Men uansett synspunkt, nedre del av Prinsegata er i ferd med å endre seg. Der det lenge har vært et temmelig slitent område, reiser det seg nå et helt nytt og moderne kvartal.

TEKST OG FOTO: Myriam H. Bjerkli

Når Grandkvartalet er ferdig vil det inneholde både kontorplasser, nytt hotell og mange ulike leilighetstyper. Til fristelse for mange som ønsker seg en lettstelt og sentralt beliggende leilighet. En av dem som har latt seg friste, er Trude Strand og mannen hennes.

– Velkommen inn!  
Trude åpner døren til Prinsegata 12 B, en av leilighetene i det nye Grandkvartalet, med et stort smil. Det er bare en uke siden hun og mannen flyttet inn, men møbler, pynt og puter er allerede på plass.  
– Det eneste vi fremdeles mangler er den nye dobbeltsengen. Den er koronaforsinket, forteller hun.

Når man står på verandaen utenfor Trudes leilighet, er det uansett umulig å være i dårlig humør. Sola skinner og vi har utsikt over Larvik havn, Tollerodden og kirken fra den store verandaen, og Prinsegata fra den mindre. Der ser de

rett ned på naboblokkene som nå mister mye av utsikten.

– Jeg skjønner selvfølgelig at de synes det er trist, sier Trude.  
– Men på sikt tror jeg det vil være positivt for alle. Når Grandkvartalet er ferdig utbygget vil det antagelig føre med seg mer liv i hele denne delen av sentrum. Jeg håper at flere vil etablere seg her i Prinsegata, slik som Elon som nylig åpnet i det gamle «Domusbygget.»

– Det er helt fantastisk å bo så sentralt, sier hun. – Jeg jobber som anestesisykepleier på Larvik sykehus, og det tar meg bare sju minutter å gå på jobb. Hun ler. – Og på hjemveien kan jeg shoppe. I tillegg er jeg veldig glad i Bøkeskogen og Revstien, og aktiv bruker av Bølgen. Her er det gå-avstand til alt.

– Jeg hadde sagt det tidligere, at hvis de noen ganger bygget her, så skulle jeg flytte hit, men det var mannen min som ivret for at vi skulle ta en titt, forteller hun. Jeg hadde ikke så veldig lyst. Hun ler, og slår ut med armene  
– Men jeg angreir ikke!

– Jeg har bare møtt blide og hyggelige folk her, sier hun. – Jeg gleder meg til alt er ferdig utbygget, slik at vi kan ta området skikkelig i bruk.

”

– Det eneste jeg kunne ønske meg er litt mer liv på promenaden. Flere restauranter og en båthavn, kanskje slik som de har det i Tønsberg?

### Balkonger fra Balco – Et klimasmart valg for fremtiden!

*Balco har all kompetanse i eget hus når det gjelder balkongprosjekter. Egen produksjon og produktutvikling av alle typer bærekraftige balkongsystemer i moderne og effektive lokaler i Sverige. Ta kontakt med oss for å komme riktig i gang!*

[www.balco.no](http://www.balco.no)

**Bergen**  
Balco AS  
Lars Hilles gate 18  
5008 BERGEN  
Telefon 459 76 830

**Oslo**  
Balco AS  
Sandstuveien 60 A  
1184 OSLO  
Telefon 23 38 12 00

**Trondheim**  
Balco AS  
Pirsenteret  
7010 TRONDHEIM  
Telefon 902 36 179



BALCONIES  
FOR  
GREATER  
LIVING





Knut har gjort et større arbeid i Kilden borettslag, der han byttet alle gesimser og noe blikk på toppen av balkongene. Styreleder i Kilden, Sissel Andersen er veldig godt fornøyd med jobben som er gjort, det eneste er at de skulle ha gjort mye mer, men det får vi komme tilbake til, ler Sissel. De er klare for å ta terrassetakene, men vi må ta en ting av gangen. Med en god pris fra LABO-Boservice og vedtak i borettslaget, er fort vekk Knut på taket på Kilden borettslag igjen.

TEKST: ALISE MYHRE

FOTO: LISE RENG

# BLIKKENSLAGER UTEN HØYDESKREKK

Siden 8. mars har 46-årige Knut Inge Garvåg fra Hvarnes jobbet hos Boservice som blikkenslager.

TEKST: MYRIAM H. BJERKLI • FOTO: LISE RENG, MYRIAM H. BJERKLI

Etter å ha jobbet både hos Wangen Blikk i Sandefjord, Herman Nilsen i Larvik og de siste tjuvårene hos Himberg Vedlikehold, har han nå flyttet inn i Boservices lyse og romslige lokaler på Nanset, der nye maskiner – til prisen av et halvt hus – kutter og knekker og former stålplater som om de skulle vært laget av smør.

– Det går mye i beslagsarbeid, forteller han og demonstrerer hvordan den datastyrte maskinen former en flat plate til noe som kanskje skal bli en takrenne. – Om høsten er det mye utvendig lekkasjesøk, og vi lager både piper og takrenner når det trengs.

Nylig har han også fullført en stor jobb på Kilden, der han bl.a. har

lagt beslag på fasaden til fire store blokker.

– Ellers så er det veldig mange småjobber, forteller han. – Faktisk litt for mange. Det er ikke så mange blikkenslagere i Vestfold, så vi har som regel mer enn nok å gjøre. Rekrutteringen til yrket er dessverre lav, men jeg håper å få med meg en lærling etter hvert.



Han merker også det stadig mer ustadige været. – Været er heftigere enn det har vært tidligere, og det øker faren for slitasje, ødeleggelser og lekkasjer. Det gjør at det er mer utvendig arbeid enn tidligere. Ideelt sett så burde folk være tidlig ute for å sikre seg, spesielt når taket er 30 år eller eldre. Han smiler og trekker på skuldrene. – Men som regel kontakter de



oss først når de hører det drypper. Selv stortrives han med jobben. – Det er variert og utfordrende, ingen dager er like. I tillegg er det både renslig og relativt greit betalt.

Han ler. – men man må ikke ha høydeskrekk, da ...



FOTO: LISE RENG



I hvert nummer vil hageentusiast, blogger og influenser Espen Skarphagen servere nyttige hage- og blomstertips til dere lesere. Espen Skarphagen, eller SkarpiHagen som mange kjenner ham som, har stor lidenskap for alt som spirer og gror. Han er en av Norges største influensere på hage og uterom med over 15 000 følgere på Instagram og over 10 000 følgere på Facebook. Han gir også ut podcasten «grontpodden».

TEKST: ABC BRAND STUDIO/ ESPEN SKARPHAGEN  
FOTO: ESPEN SKARPHAGEN

Vårsola som endelig begynner å varme litt gir et løfte om hva vi har i vente, og mange av oss drømmer om late dager i et frodig uterom.

# SLIK SKAPER DU EN GRØNN OASE PÅ TERRASSEN

Grunnlaget for en grønn oase starter med en drøm som ofte kan se veldig bra ut i hodet, men når det kommer til mer detaljert planlegging, gjennomføring og vedlikehold slår ofte drømmen litt sprekker. Det er fort gjort å gape over for mye og da er det lett å miste motivasjonen. Når du skal etablere oasen av en krukkehage er det noen grunnleggende ting du bør ha i bakhodet, men det viktigste er å ta litt om gangen og heller utvide på sikt.



## Tips!

Skal du i gang med frøsåing og forkultivering er en allerede brukt jord perfekt som såjord fordi den er næringsfattig, og gir en myk start for de første røttene fra et frø.

Har du jord fra i fjor er den også helt fin å gjenbruke. En brukt jord må ha påfyll av nye næringsstoffer og organisk materiale slik at den våkner til liv igjen. Bruk gjerne 50/50 med gammel jord og nye jordprodukter eller kompost.

### NESTE STEG ETTER GRUNNARBEIDET

Etter at grunnarbeidet med potter og jord er på plass begynner moroa! Planteutvalget fremover er enormt. Så det er bare å velge å vrake for å få det frodig. Når vi skal velge planter er det greit å vite litt om hva de krever med hensyn til sol, vær og vind, i tillegg til krav om vanning. Er du en av dem som vil ha en lettstelt terrasse kan det anbefales å velge planter som har noenlunde like krav til stell og solforhold.

Mange planter liker godt med lys, men direkte sol som steker hele dagen kan være krevende for en

### POTTER OG PLANTEKAR

Alt starter med godt miljø for røttene. Skal du få plantene til å trives på terrassen er det viktig med nok plass til røttene. En god størrelse på plantekaret er avgjørende for å gi mest mulig plass som røttene kan boltre seg i. Plantekar finnes i en mengde ulike størrelser og fasonger, så det er bare å finne det uttrykket du liker best - enten du går for det stramme og rene, eller mer rustikt og organisk.

Det lønner seg å velge krukker som tåler frost. Disse kan stå ute gjennom vinteren, så kan enkelte planter være med å skape liv til terrassen året rundt. Utnytt gjerne hjørner og plass under møbler. Krukken med røtter kan gjerne stå skyggefullt så lenge plantene får strekke seg opp i lyset.

### DEN GODE JORDEN

En god næringsrik og levende jord er grunnleggende for god vekst. Her vil det ikke lønne seg med den billigste jorden du får tak i på hagesentrene. Om plantene ikke trives og dør, vil det bli kostbart uansett hvor billig jorden er. Velg en kvalitetsjord og suppler gjerne med ekstra kompostmateriale som er ypperlig mat til mikrolivet. En levende jord gir et godt miljø til røttene. Husk at rot og topp henger alltid sammen!



**Her er flere planter som kan krydre uterommet:**

- Fuchsia
- Pelargonium
- Klokkeranke
- Blodbeger
- Kjempeverbena
- Luktert
- Kosmos
- Ringblomst
- Kornblomst
- Blomkarse



**FORM OG FARGE**

Når uterommet skal fylles er det lurt å tenke ut hva de ulike plantene tilfører. Det kan være egenskaper som form, farge, struktur og kontrast. Sett gjerne planter sammen for å skape en støtte wow-effekt. Gruppering av planter er et godt virkemiddel for terrassen og hagen forøvrig. Høyder i form av små trær eller en espalier med klatreplanter vil i løpet av kort tid gi et volum til uterommet, og den enkleste formen kan være trepinner stukket i en krukke som deretter bindes sammen i toppen til en tipi, som plantene kan klatre på.

merblomstene er spiselige og kan gi et fint tilskudd i matlagingen. I tillegg vil en slyngende tomatplante i solveggen kunne gi en mengde tomater og samtidig være frodig. Finn din egen balanse og miks gjerne pryde og nytte i uterommet for å dekke flest mulig behov, ønsker og drømmer.

del, og da stilles det store krav til vanning. Har du en rent sydvendt terrasse kan løsningen være å skape noen områder med halvskygge ved hjelp av segl eller større busker eller små trær. Større planter som kommer opp i høyden vil i tillegg gi en fin struktur til uterommet. En pergola med en hurtigvoksende klatreplante kan gjøre samme nytten, og gir i tillegg raskt et frodig uttrykk.



**Noen robuste alternativer for helår er:**

- Hengeselje
- Hengelerk
- Sibirertebusk
- Dvergsyrin
- Hengebjørk "Youngii"

**VALG AV PLANTER**

En velfylt og frodig terrasse vil som regel inneholde ganske mange planter, og derfor er det smart å velge en del som er flerårig til basen. Har du litt busker og trær i krukker vil disse være fine året rundt, og vokse seg store og flotte år etter år.

som er klar for en sommerferie på terrassen? Disse kan være et godt supplement ute, og en sommer utendørs kan gi plantene en boost. Husk bare å herde plantene før de kommer ut for sommeren. Det betyr å gi dem en myk overgang til utemiljøet på lik linje med oss mennesker som smører

**Noen flotte planter å sette ut år etter år er for eksempel:**

- Pengetre
- Oliven
- Engletrompet
- Oleander
- Kaktus

en vinterblek hud med solkrem for å beskytte oss mot sola.

Når du har fått på plass en god base med flerårige vekster uten-

dørs og en gjeng som kommer ut hvert år på sommerferie vil resten være krydderet. Dette er de ettårige plantene vi sår selv eller kjøper. Med en god miks vil vi ha en blomstring hele sesongen fra begynnelse til slutt. Det vil glede enhver hobbygartner, men insektene og dyrelivet får tilgang på et matfat enten du bor i byen eller på landet. En del ettårige planter vil gå til komposten når sesongen er over, men en hel del vil kunne overvintres på en kjølig plass.

**LITT SPISELIG INNIMELLOM**

Med begrenset plass er det vanskelig å dekke alle behov, men har du lyst på noe spiselig kan det enkelt integreres mellom alle prydevekstene. En god del av som-



**Vi utfører alt innen :**

- Vann og avløpsanlegg
- Planering og masseflytting
- Grunn- og fundamenteringsarbeider
- Graving og sprengning

INGENIØR OG ENTREPRENØRFØR. **H.&K. SANDNES AS** TLF. 33 12 52 77 - LARVIK



# HØY STRØMREGNING?

Vi gir deg tipsene for hvordan du kan kutte ned på strømforbruket, enten du bor i enebolig, borettslag eller sameie.

TEKST: ABC BRAND STUDIO  
ILLUSTRASJONSFOTO

Skyhøye strømpriser nesten hele vinteren igjennom har fått mange til å senke innetemperaturen, kutte ned på dusjingen og bli mer bevisste på når på døgnet de setter el-bilen på lading. Men det er ikke bare ditt eget forbruk som kan påvirke strømregningen, også borettslaget eller sameiet kan gjøre viktige grep som vil gagne fellesskapet.

Gjermund Kaupang er teknisk leder i Larvik Boligbyggelag og er svært miljøengasjert. Han forteller at hans avdeling hjelper boligbyggelaget med å utvikle nye boliger, i tillegg til at de bistår eksisterende borettslag og sameier med tilrettelegging og planlegging av omfattende rehabiliteringer og oppgraderinger av tekniske løsninger som tilfredsstillers dagens krav.

– God planlegging, tilrettelegging, rådgivning og langsiktig tankegang er nøkkelen når det skal tas langsiktige og miljøvennlige valg, sier Kaupang, og legger til at det er

flere måter man kan spare strøm på.

– Én ting er hva du selv kan gjøre i din egen boenhet, men det er også viktig å se på bygningsmassen og fasaden i sin helhet dersom man ønsker å redusere strømforbruket på lang sikt. Når et borettslag eller sameie skal i gang med rehabilitering, hjelper vi dem med å ta mer langsiktige, bærekraftige valg, sier Kaupang og trekker frem solcellepanel, varmepumpesystemer og grunnvarme som gode eksempler.

– Det er ikke alle områder som egner seg for å borre etter grunnvarme, men dersom bygningen ikke ligger for langt unna fjell, så kan grunnvarme være en svært god investering. Hvis du varmer opp med grunnvarme, så reduserer du behovet med tilført strøm med 2/3. Det vil merkes godt på strømregningen, forklarer Kaupang.

## SOLCELLEPANEL

Stadig flere velger også å installere solcellepaneler for egenprodusert strøm. Ifølge NBBL vil solceller på takene til borettslag alene ha potensial til å produsere ren strøm som tilsvarer et årlig forbruk til mellom 520 000 og 725 000 el-biler. Kaupang mener det vil komme batterisystemer for solcellepaneler, som vil gjøre at man kan spare opp strømmen til det skal brukes.

– Ved å spare opp strøm kan man flate ut strømforbruket sitt og bruke oppspart strøm ved pristopper. I nye prosjekter legger vi til rette for å kunne ha plass til batteribanker og batteripakker for solceller.

Bor du i enebolig kan du få inntil 26 250 kroner i støtte fra Enova dersom du begynner å produsere din egen elektrisitet. Har du fritidsbolig, kan du også få støtte til den.

Spar strøm når du ikke er hjemme Når det kommer til varmtvanns-

bereder og varmepumpesystemer finnes det ifølge Kaupang en rekke smarte energieffektive løsninger du kan installere selv uten altfor store kostnader.

– Det kan lønne seg å installere et varmestyringssystem hvor du kan tidsinnstille strømforbruket ditt. Varmvannsberederen, for eksempel, trenger jo ikke stå på på dagtid når du ikke er hjemme, sier Kaupang.

Ifølge Enova kan du med et godt varmestyringssystem redusere energibruken til oppvarmingen med hele 20 prosent, og med en varmepumpe får du mer varme ut av hver kilowatt-time. Her er det imidlertid noen hensyn å ta i forhold til støy og plassering.

## VI MÅ TENKE LANGSIKTIG

Det grønne skiftet har vært snakket om en god stund, og vi er alle klar over at noe må gjøres – og det fort – for å hjelpe kloden vår på

rett vei. Kaupang tror neppe vi vil komme tilbake til en hverdag slik mange kjenner den, hvor vi nærmest kan bruke ubegrenset med strøm til alle døgnet tider.

– Vi må alle bli mer bevisste på strømforbruket vårt. Vi må tvinge oss selv litt til å endre vaner og holdningen vår til strømforbruk. Det er en utfordring, men det går helt fint. Og så er det viktig at det kommer flere insentiver fra myndighetene som gjør at det lønner seg for oss å ta miljøvennlige valg, sier Kaupang, som etterlyser flere støtteordninger til sameie og borettslag.

Alt i alt lønner det seg å velge energieffektive løsninger selv om kostnaden ved installering kan være høy. Men kostnaden er gjerne en engangssum, og i det lange løp vil både lommeboka og miljøet tjene på smarte og bærekraftige løsninger.



## 6 ENKLE STRØMSPARETIPS

1. Et varmestyringssystem med tidsstyring optimaliserer energibruken din både når du er hjemme – og ikke hjemme, og du kan redusere energibruken til oppvarming med hele 20 prosent. Bytt til moderne og mer strømbesparende panelovner og fyr med ved når du kan.
2. Monter sparedusj og sparedyser på vannkraner. Du kan spare så mye som 1000 kroner i året ved å bytte til sparedusj.
3. Mange har det altfor varmt inne. Anbefalt innetemperatur er på mellom 19–22 grader. Senker du innetemperaturen med bare én grad sparer du i ca. 5 prosent av oppvarmingskostnadene.
4. Dropp tørketrommelen og bruk Eco-mode på oppvask- og vaske-maskinen. Slå av lys i rom du ikke oppholder deg i, og bytt til LED-pærer.
5. Tykke gardiner vil dempe trekken fra trekkfulle vinduer. Har du gamle vinduer, bør disse byttes ut til 3-lags energiglass.
6. Velg riktig strømleverandør. Det er store prisvariasjoner hos de ulike strømselskapene. Gå inn på strøm.no for å sammenligne priser der du bor.

Kilder:  
nbbl.no, enova.no, huseierne.no, strøm.no

**LABO**  
magasinet



Ta kontakt!

**Neste utgivelse kommer i mai 2022!**

**Ta kontakt for bestilling av annonseplass eller for å få tilsendt annonseinformasjon for 2022.**

Utgivelse: uke 21 • Annonsefrist: 09.05

ANNONSEANSVARLIG: ARNT ERIK ISAKSEN - TLF. 411 61 619  
arnt.erik.isaksen@flexkommunikasjon.no



rette for sosiale møteplasser og aktiviteter som kjøkken(heimkunnskap), hobbyrom(sløyden-håndarbeid), bibliotek, gjesterom.

- Biologisk mangfold; ivareta noen lokale vekster i uteområder, etablere bed og områder for planting og såing av vekster og blomster etter beboernes ønsker
- Sirkulær økonomi; ombruke det som er mulig av eksisterende bygningsmasse, tilrettelegge for funksjoner for gjenbruk og bytte av klær og utstyr for beboere.
- Materialvalg; velge materialer som er solide og holdbare, tilrettelegges for enkelt vedlikehold og oppgraderinger.

• Klimagassutslipp; det skal velges materialer med lavest mulig CO<sub>2</sub> avtrykk, redusert avfall i byggeprosessen.

• Energiløsninger; det jobbes med fornybare energiløsninger som skal levere lavere energikostnader til boligene. Eksempler på dette kan være grunnvarme og solceller.

Det er utarbeidet en rapport hvor materialene i de eksisterende bygningene er vurdert i forhold til mulig ombruk. Resultatene i rapporten brukes i forhold til hvilke materialer som kan ombrukes i prosjektet, og hva som kan ombrukes av andre utenfor prosjektet. Mest sannsynlige materialer for ombruk i prosjektet er betong som knuses og brukes som fyllmasser, og tegl som kan brukes i uteanlegg.

# SKOLEHAGEN BOLIGPROSJEKT GAMLE NANSET SKOLE

Status for prosjektet februar 2022 er at vi regner med en godkjent reguleringsplan i løpet av våren 2022.

Parallelt med dette jobber vi i et samspill med Kruse Smith Entreprenør, Spir arkitekter og flere rådgivere hvor leilighetsmiks, planløsninger, materialvalg, energiløsninger og detaljløsninger utredes og prises.

Dersom prosessene går som planlagt så ser vi for oss salgsstart høsten 2022. Dersom salget går som vi håper og tror så blir byggestart ved årsskiftet 2022-2023. De første leilighetene kan da være innflyttingsklare til sommeren 2024.

Skolehagen har definert konkrete bærekraftsmål beskrevet i en Miljøoppfølgingsplan.

- Sosial bærekraft; gode møteplasser ute og inne ved at det etableres fellesarealer og fellesrom hvor det legges til

## VEDLIKEHOLD AV TAK

Vi er et profesjonelt selskap med flere års erfaring i fornying og vedlikehold av tak og fasader i borettslag og sameier.



**-TAKFORNYING VASK, DYPIMPREGNERING OG SPRØYTEMALING. 10 ÅRS GARANTI!**



FORHINDRER GROE, BESKYTTER BETONGEN, UV-FILTER, «NYTT» UTSEENDE. VÅR BESTE BEHANDLING

**-VASK OG IMPREGNERING AV TAKSTEIN.**  
FORHINDRER GROE, BESKYTTER BETONGEN, UV-FILTER.

**KONTAKT OSS I DAG FOR GRATIS BEFARING! TLF.: 400 56 444**



Vi har mange gode referanser



# OPPSLAGSTAVLA

**LABO**

LABO BOSERVICE SØKER ETTER SNEKKER/TØMRER. Se utlysningen på labo.no

DET ER ALDRI FOR TIDLIG Å MELDE SEG INN I LABO.

Melder du inn barnet ditt eller barnebarnet i LABO, betaler du kun innmeldingsavgiften på kr 300,- og deretter er medlemskapet kostnadsfritt frem til og med det året poden fyller 18 år. I mellomtiden samler junior opp ansiennitet som kan komme godt med til boligkjøp i fremtiden. Et juniormedlemskap er en ypperlig gave til navnefest og dåp, bursdag eller konfirmasjon. Du får en søt bamse med til de minste.

TEKNISK AVDELING SKIFTER NAVN TIL PROSJEKT- OG BOLIGUTVIKLING.

Bakgrunnen for navnebyttet er en tydeliggjøring av hva avdelingen jobber med. Avdelingen bistår borettslag og sameier med utvikling og oppgradering av boligene i tillegg til at vi utvikler nye boligprosjekter. Navnebyttet endrer på ingen måte det avdelingen har eller skal jobbe med fremover, vi er fortsatt den samme trivelige gjengen som er klare til å bistå og hjelpe dere med stort og smått.

LABO FIKK 7 NYE BOLIGSELSKAP TIL FORVALTNING I 2021

Nå teller LABO 132 tilknyttede borettslag, 26 frittstående borettslag, 46 sameier, 4 stiftelser, 2 velforeninger, 9 AS pluss oss selv, boligbyggelaget. I 2021 fikk vi 7 nye selskaper inn til oss.

HUSK Å MELDE ADRESSEENDRING NÅR DU FLYTTER

Det er spesielt viktig å si i fra om andre husstandsmedlemmer, for det er fort gjort å glemme barna. Vi i LABO har ikke oversikt over familietreet, og da kan viktig informasjon, kontingent og medlemsblad havne på ville veier. Gi oss beskjed på e-post: labo@labo.no

KARTLEGGINGSSTØTTE FOR KLIMATILTAK I BORETTSLAG OG SAMEIER

Et borettslag eller boligsameie kan få støtte til kartlegging som gir konkrete anbefalinger om smarte klimaatiltak. Programmet blir søkbart i løpet av februar 2022. Enovastøtten skal bidra til tiltak som kan redusere energibehov, effektbehov og klimagassutslipp (som for eksempel ombrukskartlegging) samt også muligheten for lokal energi produksjon (som for eksempel varmepumper eller solenergi) i egen i bygningsmasse. LABO kan hjelpe til med søkeprosessen, ta kontakt med Avdeling for prosjekt- og boligutvikling om det er noe for ditt boligselskap.

## INFO OM DITT MEDLEMSKAP SAMLET PÅ ETT STED

### Ta i bruk «min side»

Bor du i et borettslag eller sameie med LABO som forretningsfører kan du ta i bruk «min side» for å finne informasjon om boligen din, felleskostnader, kontaktinformasjon til styret med mer.

Alle medlemmene, om du bor i boligselskap eller ikke, kan bruke «min side» for å vise at du er medlem. Da må du laste ned laboappen på mobilen, og i appen har du et medlemsbevis. Det er en side som viser medlemsnummeret ditt, navn og en liten grønn prikk som viser at du har betalt/at medlemskapet er aktivt. Medlemsbeviset erstatter medlemskortet i plast. På «min side» finner du også medlemsbetingelsene og du kan registrere bank og kredittkort som trengs for at du skal kunne opparbeide deg bonus. Når

du handler hos våre samarbeidspartnere, vil bonusen komme automatisk om du betaler med registrert kort. Rabatt får du ved å vise medlemsbeviset på mobilen. Appen har også en liste over dine medlemsfordelene. Skal du handle på nettbutikker med bonus, må du logge deg inn via «Min side». På appen kommer du også lett til portalene for forkjøpsrett og styrearbeid, sistnevnte om du har verv i borettslaget.

### Har du ikke logget inn på min side før?

Da må du registrere deg. For at du skal kunne registrere deg må ditt mobilnr og din e-post være registrert hos oss. Et telefonnr og e-post kan bare være registrert på en person. Har du felles e-post med noen, ektefelle eller barn, blir det problemer.

I forfjor var siste året med plastkort. Vi ga dere et år til å sette dere inn i det nye medlemsbeviset på appen. Nå er det ingen vei tilbake. De fleste syns det er mye styr å dra rundt med forskjellige medlemskort og syns det er greiere å ha alt på mobilen. Det er også mye mer miljø- og ressursvennlig. Det blir mange kort som blir søppel bare etter et år og det koster å produsere kortet, og det er unødvendig bruk av plast. Et medlemskort må også sendes ut i posten og det må betales porto. De fleste medlemskort i ulike organisasjoner blir faset ut, eller har allerede blitt det. Vi valgte en myk overgang for å få fleste mulig med og for å kunne yte service og informasjon til de som trengte det. Det vil vi selvfølgelig fortsette med til alle er med.

# STRØM OG MILJØ OG SÅNN ...

Når dette skrives, har jeg akkurat fått strømregningen for desember. 25 % oppgang fra november, selv etter regjeringens bidrag. Likevel, den var mindre enn fryktet. Sosiale Medier er fulle av historier om folk som har fått den doblet og triplet, som ikke våger å vaske klær eller dusje, men sitter innpakket i store pledd og kan tegne hjerter i rimet på innsiden av vinduene.

Vi har byttet alt av pærer til led-lys, men jeg skal ikke skryte av å ha vært flink til å spare. Mitt lille bidrag var å trekke ut juletrelysene noen dager tidligere enn vanlig. Ja, også fyrer vi med ved ...

Jeg trodde det var miljøvennlig, «back to the nature»-liksom. Så feil kan man ta, nå kan det snart bli forbudt av miljøhensyn. I tillegg fyrer vi med pellets, noe som visstnok både er billig og miljøvennlig, men som nesten ingen andre driver med. Kanskje de vet noe som jeg ikke gjør? Neste år er pellet kanskje miljøsynder nummer en?

At folk fryser seg gjennom den norske vinteren er selvfølgelig alt annet enn morsomt.

For de som har minst fra før, som får regnskapet til så vidt til å gå rundt, så er det krise. Ingen av oss har noe valg, vi MÅ ha strøm. Det går ikke an å slå av alt av varme og lys i Norge i januar. Men hvem har skylden for elendigheiten?

Både politikere, samfunnsøkonomer, journalister og ikke minst alle de selvutnevnte ekspertene på sosiale medier, diskuterer. Noen har klare svar. Det er Acer, EU, EOS og disse hersens utenlandskablene som har årsaken. Og politikerne våre selvfølgelig, som har tillatt elendigheiten. Bortsett fra Vedum da, som er imot alt som kommer fra utlandet.

NVE – Norges vassdrags- og energidirektorat – er selvfølgelig ikke enige. De hevder at utenlandskablene totalt sett er lønnsomme. For vi driver jo både med import og eksport gjennom disse kablene. Det er spesielt viktig når Norge har tørre år, slik som

den fantastiske sommeren i 2020. Ifølge miljøbevegelsen et bevis på klodens oppvarming, men i mine øyne, en helt fantastisk deilig sommer. Beklager aktivister, jeg er egoistisk nok til å ønske meg flere sånne, spesielt hvis jeg skal sitte koronafanget i Norge også i år. Mye sol, nesten ikke regn. Perfekt!

Problemet er at lite regn betyr at vi må importere strøm, og da er det bra at disse utskjulte kablene fungerer begge veier, slik at jeg kunne få meg en avkjølende dusj, eller sette på air condition. funksjonen på varmepumpen når solen stekte som verst. I 2020 var det heldigvis overflod på strøm de fleste andre steder, importstrømmen var rimelig og nesten ingen klaget på strømprisene da.

Men hvis man ønsker å bli kvitt avhengigheten av utlandet, spare miljøet og samtidig ha billig strøm, hva er egentlig løsningen? Oljeproduksjon er miljøsynder nummer en og skal fases ut. Gass er en uting som også skal fases ut på sikt. Kullkraftverk vil vi definitivt ikke ha. Vindmøller på land dreper fuglene, bråker og ødelegger utsikten. Vindmøller til havs er hakket bedre, men foreløpig er det så dyrt å få fraktet den energien til land at strømmen neppe blir rimeligere av det. Legge flere elver i rør er det nesten ingen som ønsker, solcellepanel krever mye sol, og selv med støtte fra stat eller Enova tar det flere tiår å tjene inn utgiftene. Atomkraftverk er, ifølge EU, visstnok ganske miljøvennlig, men for meg som er voksen nok til å huske Tsjernobyl, framstår det omtrent som det verste alternativet av alle. Hva står vi igjen med da? Ja til mye og billig strøm, men nei til alt som skaffer det?

Jeg synes rett og slett dette med miljø og strøm er både vanskelig og uforutsigbart. I «gamle dager» var det miljøvennlig å kjøre med dieselbil, i dag er jeg miljøsynder straks jeg vrir om bilnøkkelen. Burde jeg gjøre som veldig mange andre, bytte til el-bil? Selv om det fører til økt strømforbruk

og dermed er en del av strømmangel-problemene vi har nå? Og hvor lenge kan jeg egentlig være sikker på at el-biler er miljøvennlig? Kanskje fordelene synker like fort som strøm-måleren? Hva skjer når hundretusenvis av batterier skal skrotes og byttes? De samme batteriene som oftest er produsert på en kullkraft-drevet fabrikk i India?

Det er ikke lett, men ingen ønsker seg vel tilbake til den tiden da vi vasket klær i bekken? Noe som i og for seg store deler av befolkningen ellers i verden fremdeles driver med, du vet, i nærheten av stedene der klesbransjen fyller opp ørkenen med store berg av brukte klær ...

Nei, varmt vann og varme må vi ha. Klær må vaskes, kropper må dusjes. Og de færreste av oss vil vel ofre Internett, selv om denne usynlige skyen et eller sted der oppe visstnok forbruker enorme mengder strøm ... Hvordan skulle vi da holde kontakten? Lange bilreiser, flyturer, selv sparkesykler er syndig i 2022. De fleste av oss er i tillegg glade i kjøtt, men kuene til Vedum raper og promper ut enorme mengder ren miljøgift. Sukk ...

Ikke for det, Vedum tilhører vel et av partiene som er minst opptatt av miljø. Den eneste miljøsak jeg har hørt SP fronte er å sette opp avgiften på utenlandsk kjøtt. Presentert som miljøavgift, men jeg mistenker at baktanken er å beskytte de norske bøndene og de norskprøpende kuene på bekostning av de fisefine franske. (Jada, franske fruer fiser også!) Det høres fint ut å sette Norge først, men i miljøsak fungerer det dårlig. Harald Heide Steen Jr. hevdet at det ikke var grenser under vann, og luften er minst like vanskelig å styre. Selv om forurensingen starter langt borte, kommer den også hit. Det er litt som koronaviruset. Ingen er trygge, før alle er trygge ...

MYRIAM H. BJERKLI

## LABO-FONDET TID FOR NY UTDELING!

LABO har opprettet LABO-fondet for å støtte gode samfunnsformål for barn og ungdom. Nå søker vi gode ideer og tiltak.

Ideen/aktiviteten/prosjektet må være:

- For/med barn og/eller ungdom.
- Gjennomførbart i år/neste år
- Gjennomføres lokalt i Larvik
- Aktivitetsskapende, inkluderende/økt trivsel

Det har vært krevende å drive frivillig arbeid i coronatiden, og vi håper med fondet å kunne gi noen tiltak et boost for å komme i gang igjen etter noen labre år.



Vi har fremskyndet søkeprosessen, slik at de som blir tildelt midler får pengene før sommerferien. På den måten kan vi få til ting i sommer eller tidlig høst. De tidligere årene har det vært nok med en kommentar på facebook, men det har stadig blitt flere søknader, og vi ønsker nå at de som har gode ideer på lur, fyller ut et enkelt søknadsskjema med

kontaktinfo og en kort beskrivelse av tiltaket. Skjema finner du på [www.labo.no](http://www.labo.no).

**Potten er i år på kr 75.000,- som skal fordeles på ett eller flere tiltak. Kom igjen, søk da vel! Søknadsfrist 25.mars. Tildeling medio mai**




**Gratis veiledning**  
**Gratis Oppmåling**  
**5års garanti**  
**Barnesikring**  
**PowerView Motorisering**



- Luxaflex solavskjerming gir deg muligheten til å designe og skreddersy produktene til dine vinduer.
- Velg mellom mange forskjellige design, produkter og tettheter.
- Kom innom butikken å se våres shop med mange produkter utstilt.
- Lag en avtale med oss så kommer vi på hjemmebesøk med prøver og tar mål. Sammen ser vi på løsninger som passer best til dine ønsker.





- Kine og Maria står alltid klare til å hjelpe deg i butikken.

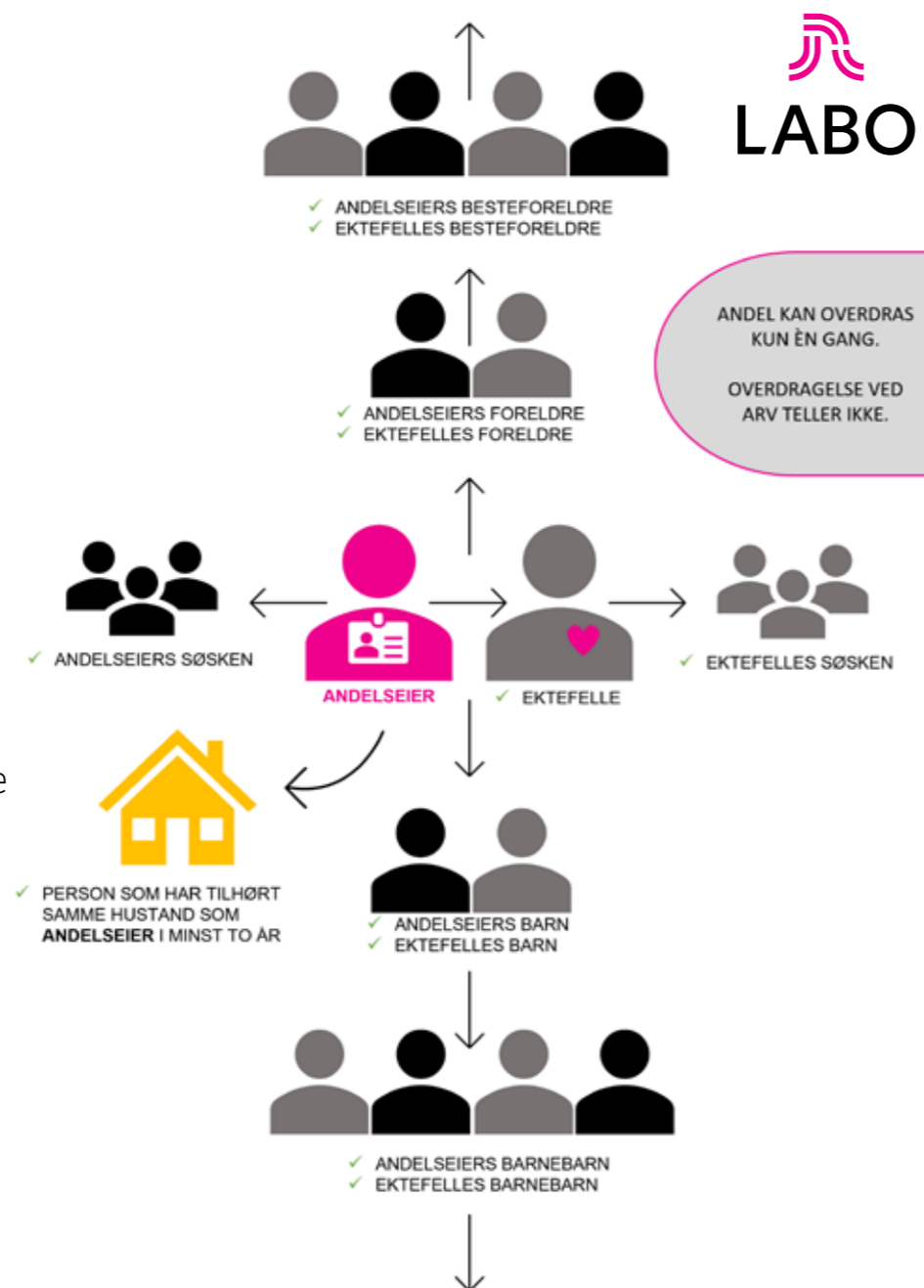
# OVERFØRING AV MEDLEMSKAP I BOLIGBYGGELAGET



TEKST: JANNE BALBERG KVISVIK, JURIST LABO.  
FOTO: LINE LOHOLT

Et medlemskap i LABO kan være gull verdt når du skal kjøpe ny bolig, ikke minst dersom du i tillegg har noen års ansiennitet. Men du trenger ikke alltid å ha opptjent denne ansienniteten selv, den kan arves eller overføres fra et nært familiemedlem som ikke trenger medlemskapet selv.

Et medlemskap er personlig, men LABO har i sine vedtekter bestemt at medlemskapet kan overføres til en begrenset krets av nærstående til andelseieren eller dennes ektefelle. Det er kun disse personene som kan overta et medlemskap, enten ved arv eller ved en overføring. Ansienniteten er knyttet opp til medlemskapet



og kan ikke deles opp, skal man overføre et medlemskap må man derfor overføre medlemskapet i sin helhet med den fulle ansienniteten som er opptjent.

Medlemskapet kan overføres til slektninger i rett oppad (foreldre/besteforeldre osv.) og nedadstigende (barn/barnebarn osv.) linje, til andelseiers eller ektefellens fosterbarn som står i samme stilling som livsarving, til søsken, til ektefelle eller til personer som har tilhørt samme husstand som andelseier de siste 2 årene. Personkretsen er identisk med den som i borettslagsloven § 4-12 er unntatt reglene om forkjøpsrett og bestemmelsen må derfor fortolkes likt som bestemmelsen i borettslagsloven. Det betyr at adoptivbarn (og da også adoptivsøsken mm) må likestilles med biologiske barn og at fosterbarn for å omfattes må ha vokst opp hos andelseieren, blitt behandlet

som hans egne barn og tilhøre/ha tilhørt andelseiers husstand i lang tid. Andre husstandsmedlemmer er primært samboere, men også andre som har tilhørt husstanden og hatt en felles husholdning med andelseier omfattet. En leieboer vil derimot ikke omfattes, da denne ikke vil ha felles husholdning med andelseier. Det er også greit å legge merke til at det kun er ektefelles slektninger som omfattes av bestemmelsen, ikke en samboers slektninger. Ønsker andelseier å overføre medlemskapet til samboerens barn, må barnet i så fall ha tilhørt samme husstand som andelseier de siste 2 årene.

Eier man en bolig i et tilknyttet borettslag kan man ikke overføre medlemskapet. Dette fordi medlemskapet da er knyttet til boligen man eier. Er det flere som eier boligen sammen er det kun ett medlemskap, den med lengst ansiennitet, som er knyttet til bo-

ligen. Medlemskapet med kortest ansiennitet kan derfor overføres, men skal den som overfører sitt medlemskap fortsatt stå som medeier i andelen, må i så fall vedkommende tegne nytt medlemskap.

Med unntak av ved arv, kan medlemskapet kun overføres en gang uten at man mister ansienniteten. Man kan således ikke overføre medlemskapet til sin niese, ved først å overføre til sin søster og at hun igjen overfører til sin datter.

Mange ønsker å overføre et medlemskap i forbindelse med at man ønsker å kjøpe en bolig på forkjøpsrett og trenger ansienniteten. I så fall må man passe på at melding om overføringen er sendt LABO innen kl. 14.00 dagen før fristen for å melde forkjøpsrett går ut.

## Egen pensjonskonto; dette må du vite!



Alle med innskuddspensjon har en egen pensjonskonto (EPK). Denne gir deg lavere gebyrer og bedre oversikt, men du må gjøre et valg:

1. Du kan velge å ikke gjøre noen ting. Da forblir din EPK hos den pensjonsleverandøren arbeidsgiveren din har en avtale med.
2. Du kan velge å flytte hele pensjonen til en annen pensjonsleverandør. Du velger selv hvilken pensjonsleverandør du vil ha.

Vi i Larvikbanken tilbyr rådgivning og forvaltning av din EPK, slik at du får mest mulig igjen for sparingen din.

Ta kontakt med oss, så hjelper vi deg gjerne!

Nina Fevik Olimstad,  
investerings- og plasseringsansvarlig





# Steambuns

Dampede, myke steambuns du kan fylle med masse godt! Oppskriften gir ca. 30 stk, og vi anbefaler å beregne 3-4 per pers.

## INGREDIENSER

1 porsjon gir ca 10 steambuns  
0,5 pose tørrgjær  
0,5 ts sukker  
2 ss lunkent vann  
325 g hvetemel

2,5 ts sukker  
1 ts bakepulver  
0,25 ts natron  
0,5 ts salt  
ca. 4 dl yoghurt naturell

## SLIK GJØR DU

**1.** Rør sammen gjær, litt sukker og vann i et målebeger eller et glass. La blandingen stå i 5 minutter.

**2.** Bland sammen mel, sukker, bakepulver, natron og salt i en bolle. Hell gjærblandingen og yoghurt naturell i bollen med mel og elt alt godt sammen i en kjøkkenmaskin på middels høy hastighet, ca. 5 minutter. Dryss over litt mel underveis hvis deigen er klissete. Når deigen er ferdig skal den være myk og elastisk, og ikke klebe seg til hender eller eltekrok. Dekk til bollen og hev deigen til dobbelt størrelse, ca. 30 minutter.

**3.** Del deigen opp i emner på 30 gram, og trill emnene til boller. Legg

bollene på et bakepapkledde brett, dekk til med et klede og hev bollene i 20 minutter.

**4.** Gni benken med noen dråper olje og kjevle bollene ut til små ovale leiver, ca. 15 cm. Vær nøye med at de resterende bollene hele tiden er tildekket, så de ikke tørker på overflaten. Pensle den ene halvdel av ovalen, fold den andre halvparten over, og sett bollen over på et bakepapkledde stekebrett. Ikke klem dem sammen. Dekk til og hev til dobbelt størrelse, ca. 30 minutter.

**5.** Damp bollene i en dampovn på 100 % damp i ca. 4 minutter, eller damp dem i en bambussteamer over en kjele med litt vann. Du kan også dampe dem i en kjele eller i en stekeovn om du ikke har dampovn

Lag gjerne bollene ferdige i god tid. Skal de ikke serveres med en gang, kan de varmes over damp i 2-3 minutter før servering. Du kan også fryse bollene. Tin dem og varm dem over damp i 5-6 minutter før servering.

eller bambussteamer. I kjele: Kok opp en ½ liter vann i en kjele, og sett en potetrist over vannet. Plasser en flat tallerken på potetristen og legg 5-6 boller med papiret oppå tallerkenen. Sett på lokk, og la bollene dampe på sterk varme i 10-12 minutter. Fortsett til alle er dampet. I stekeovn: Skru stekeovnen på 90-100 °C. Fyll en langpanne med vann og sett den nederst i stekeovnen. Legg steambuns-bollene på et bakepapkledde stekebrett og sett dem inn i stekeovnen når vannet har begynt å dampe. Damp bollene i ca. 30 minutter.

Skal du dampe bollene i en bambussteamer eller i en kjele kan det være greit å sette hver bolle på hvert sitt ark, slik at de lettere kan flyttes rundt. Bruk en saks og klipp bakepapir i mindre biter (10x10 cm).

Yoghurten bør ikke være for kald, da vil heveprosessen gå mye saktere. Varm den gjerne forsiktig i en liten kjele dersom du tar den rett ut fra kjøleskapet. Bruk en slikkepott å røre med.

Fyll Steambunsene med det du liker best av kjøtt og grønnsaker - en spennende saus setter prikken over i'en!



- MED LAMMEKJØTT



- MED ØLBRAISERT SVIN



- MED SVINEKOTELETTER

## Gratis befaring og gode tilbud hele året Kvalitet siden 1959



- ▶ Markiser
- ▶ Screen
- ▶ Plissegardiner
- ▶ Rullgardiner
- ▶ Persiener
- ▶ Lamellgardiner
- ▶ Innglassing

# Celcius

Borgerskogen 30, 3160 STOKKE  
Telefon: 917 86 000  
Mail: [kundeservice@celcius.no](mailto:kundeservice@celcius.no)



# Morosider

## LÆR Å TEGNE EN HUND - STEG FOR STEG!

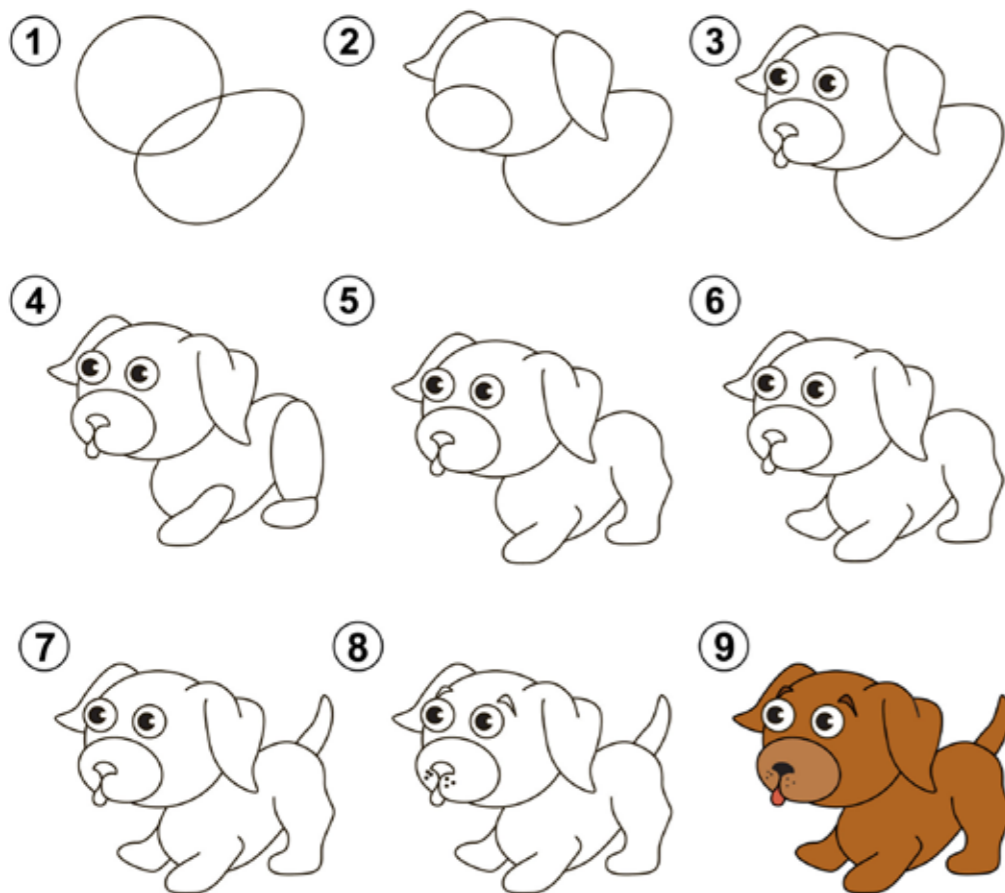
### GRUBLE..

4 LITER  
DU HAR EN 3-LITERS  
KANNE OG EN  
5-LITERS KANNE.

HVORDAN KAN DU VED  
HJELP AV DEM MÅLE  
OPP NØYAKTIG 4 LITER  
MED VANN?



LØSNING: Fyll 3-liters  
kannen og hell vannet  
over i 5-liters kannen.  
Fyll opp 3-liters  
kannen igjen og hell  
i vann til 5-liters  
kannen er full. Da har  
du 1 liter igjen i 3-liters  
kannen, tøm 5-liters  
kannen, hell over den  
ene literen fra 3-liters  
kannen og fyll 3-liters  
kannen på nytt. Hell så  
disse tre literne over  
i 5-liters kannen. Nå  
er det 4 liter i 5-liters  
kannen.



### PLASSÉR SIRKLENE PÅ RIKTIG STED



### HVOR MANGE FORSKJELLIGE TING ER DET HER? OG HVILKE PASSER IKKE HELT INN?



Strøm 'PAW Patrol'

på dagen - og

'Wisting' på kvelden

Med Altibox får du lynrask fiber og underholdningen du vil ha. Velg den tv- og internettpakken som passer akkurat deg, uavhengig av hva naboen velger!

Styret kan enkelt be om et tilbud fra oss, hvis du som beboer spiller det inn.

[vikenfiber.no/boligselskap](http://vikenfiber.no/boligselskap)

VIKEN FIBER

VI LEVERER

altibox

**- KJENTFOLK -**



Gry

Lars Erik

Heidi

Ruth Iren

Aleksander

# VI ER DIN LOKALE BOLIGMEGLER!

---

Skal du selge boligen din? Da er det viktig  
å kjenne nærområdet - **det går vi!**

Med v r solide lokalkunnskap og erfaring  
har vi de beste forutsetninger for   finne  
den rette k peren til din bolig.

Er du LABO-medlem gir vi deg halv  
pris på tilretteleggingsgebyr.

Velkommen til oss for en  
hyggelig boligprat!

## aktiv.

Prinsegata 2, 3251 Larvik  
T: 33 13 85 00 \ E: larvik@aktiv.no \ www.aktiv.no

# Hva kan du spare på medlemskapet ditt?

**HUSK!** Bonus får du i tillegg til rabatter og gjelder for alle kjøp, også tilbud og kampanjer. For å få bonus må du ha aktivert medlemskortet ditt, og bruke medlemskortet eller registrert bankkortet ditt ved kjøp.

## MEDLEMSFORDEL

5 % bonus på dekk.  
Dekkhottell kr 850,- (NB! ikke bonus på dekkhottell)

Forbruksmateriell - 25%  
Rabattert timespris: 640,-  
5 % bonus

20 % rabatt  
5 % bonus

Medlemspriser på hotell

Medlemspriser  
5 % bonus

15% rabatt på Bølgens egne forestillinger. Rabatt på kino hver torsdag og rabatt på forestillinger i regi av Riksteateret.

Medlemspriser. Ingen forskuddsbetaling, ingen skjulte påslag eller bindinger

10 % rabatt  
5 % bonus

(Nettbutikk for inspirasjon, ingen rabatt og bonus på netthandel)

Medlemspris per time kr 1675,- inkl. mva  
5 % bonus

2% bonus og gode medlemspriser



Elveveien 130, Larvik,  
tlf.: 33 11 50 70,  
dekkspesialisten.no



Tlf.: 930 64 850  
Vakttelefon: 980 29 999

**Flügger farve**

Elveveien 135, Larvik  
Tlf.: 33 19 96 10



LABO.fordelerformedlemmer.no  
Tlf.: 03712



BI-Reiser v/Bjørn Inge Nordland,  
tlf.: 992 18 112 eller  
Sør-Vest reiser tlf.: 51 82 02 10.



Sanden 2, 3264 Larvik  
bolgenkulturhus.no



polarkraft.no  
Tlf.: 02006  
kunde@polar.no



Løkka 6, Tlf.: 33 13 49 70  
Bohus.no



- advokattjenester for medlemmer

Tlf.: 21 41 67 67  
legalis.no



LABO.fordelerformedlemmer.no

modena®  
**FLISER**

modena.no



Alltidrenbil.no  
Ha kortnr. klart



Larvik: Lågaveien 6, Larvik  
Tlf: 33 13 23 00  
Stavern: Terneveien 2, Stavern  
Tlf: 33 13 99 66



Nansetgata 89, tlf.: 33 18 30 15  
sommerfeltelektro.no



thonhotels.no



Torget 4, 3256 Larvik 1  
closeup.no, tlf.: 975 38 000



avarnsecurity.no



Buggesgate 3  
Tlf.: 96 00 99 50



Fordelerformedlemmer.no  
Tlf. 02658

**TILBORDS**

Tilbords.no

**NY!**



Heggdalringen 11  
novasolo.no

## NETTBUTIKKER

ApotekHjem.no  
Stayhard herreklær  
Lindex.no  
Lekia  
Babyshop  
Bubbleroom  
Devold  
Flügger.no

## MEDLEMSFORDEL

10 % rabatt  
5 % bonus

Abonnement:  
Medlemspris 299,- pr mnd

15 % rabatt på maling,  
25 % rabatt på trevare  
2 % bonus

15 % rabatt på el-materiell  
kr 100,- i rabatt på timeprisen  
5 % bonus.

12 % rabatt på ordinær pris

5% bonus på alt.  
Medlemskampanjer.

5 % bonus  
Medlemspris 379,- pr mnd.  
10 % rabatt på tilleggskomponenter.

Luxaflex solskjerming 20% rabatt  
og 5% bonus  
Metervare gardin 20% rabatt  
og 5% bonus  
Øvrige varer 5% bonus

10 % rabatt, 5 % bonus

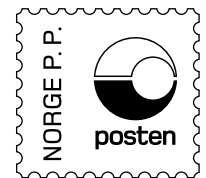
5 % bonus

20% rabatt og 5% bonus i butikk

Husk at for å få bonus må du bestille via Min side.

Last ned appen vår. Du får oversikt over dine medlemsfordeler og har medlemsbeviset lett tilgjengelig.

Returadresse:  
Larvik Boligbyggelag  
pb. 263, Prinsegata 4  
3251 LARVIK



## MEDLEMSFORDELER HOS BYGGMAKKER LARVIK HJELP OG RABATTER DET FIKSER VI!



**SOM MEDLEM FÅR DU:  
OPPTIL 15% RABATT  
PÅ MALING OG  
2% BONUS  
PÅ ALLE KJØP\***

**Vi hjelper deg fra A til Å i byggeprosjektet ditt! Du får faste lave priser, gode rabatter, solid fagkunnskap, komplett vareutvalg og topp service med på kjøpet.**

Det er ikke alltid like lett å vite hva du trenger av kunnskap, verktøy og materialer når du har et byggeprosjekt, og hva du må tenke på før du setter i gang. Hos Carlsen Fritzøe blir du tatt godt vare på av dyktige fagfolk som gir deg all hjelp du trenger, og som alltid har en GOD DEAL på lur til deg og prosjektet ditt.

Du får også tjenester som lån av tilhenger, hjemtransport, materialberegning og tilkapping. I tillegg kjenner vi de dyktigste håndverkerne der du bor, og vi formidler mer enn gjerne kontakt.

Vi hjelper deg uansett hvor du er og tilbyr gode priser på hjemtransport.

**Registrer prosjektet ditt på [carlsenfritzoe.no/byggepraten](https://carlsenfritzoe.no/byggepraten) så tar vi kontakt eller kom innom oss!**



**BYGGMAKKER**

**LARVIK**  
Øya 6, 3262 Larvik  
Tlf: 33 13 23 00 - 7-18 (9-15)

[www.byggmakker.no](https://www.byggmakker.no)

\*Husk å vise frem medlemskortet for å få rabatt og bonus. Vi hjelper deg å aktivere fordelskortet. Medlemsrabatt gjelder ikke varer på tilbud eller til fast lavpris.